

11.2.2026

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntö 11.2.2026, diaarinumero-HE 197/2025 vp

1 Näkemyksemme ammattikorkeakoululain ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutusta koskevista muutoksista

Muutos on alalle merkittävä. Lakia esitetään muutettavaksi siten, että ensihoitajakoulutus, terveydenhoitajakoulutus ja kättilökoulutus olisivat myös ammatteihin johtavaa säänneltyä erillistä koulutusta. Ensihoitaja-, terveydenhoitaja- ja kättilökoulutukset haarautuvat jatkossa kahtia: mahdollisuus suorittaa yhtenäisenä koulutuksena sairaanhoitajakoulutuksen aikana tai erillisinä pätevyyden tuottavina opintoina. On reitti alalle kumpi tahansa, on koulutuksella taattava, että asianomainen henkilö on hankkinut tarvittavat alan tiedot ja taidot ammatissa toimimiseen.

Näemme, että uudistus vahvistaa ensisijaisesti jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia sote-alalla. Kyseiset koulutukset tuovat alalle kiinnittymiseen houkuttelevan urapolkumahdollisuuden. Kun kyse on pätevyyden tuottamasta koulutuksesta, ei se tällöin ole pelkästään työvoimakoulutusta tai työnantajan tilaamaa koulutusta vaan erilaisista koulutustarpeista ja pätevyyden saamisesta kyseisiin tehtäviin. Koulutukseen hakeutumisen suunta voi olla moninainen ja tämä on otettava huomioon ammattikorkeakoulujen perusrahoituksessa.

Jatkossa ammattikorkeakoulujen on tarjottava mahdollisuus suorittaa kyseiset koulutukset myös ammattikorkeakoulututkinnosta kokonaan erillisinä kokonaisuuksina. Koulutusten rahoitus on ehdottomasti ratkaistava ja varmistettava jo lakimuutoksen yhteydessä ja rahoitusta ei voi jättää ulkopuolisen rahoituksen saamisen oletukseen. Kyseisten koulutuksien järjestämisen pitää perustua jatkuvuuteen ja mahdollisuuteen tarjota laadukasta opetusta. Koulutuksien osalta on tarkasteltava mahdollisuutta rakentaa ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliin oma rahoitusindikaattori ammatillisen opettajakoulutuksen tapaan.

Mielestämme nämä pätevyyden tuottavat erilliset opinnot ovat jatkossa verrattavissa ammatillisen opettajankoulutuksen toteutusmuotoon, ja siksi myös nämä opinnot tulee sijoittaa osaamisen viitekehykseen (NQF), jotta opinnot tunnistetaan työmarkkinoiden ja kansainvälisen liikkuvuuden kontekstissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt jaetaan laillistettuihin ja nimikesuojattuihin ammattihenkilöihin ja heillä tulee olla edellytykset toimia

11.2.2026

tehtävissään, ja siksi on äärimmäisen tärkeää varmistaa kumpaakin reittiä työmarkkinoille tulevien osaaminen. Työmarkkina-arvo ei voi vaihdella sen mukaan, onko henkilö suorittanut erilliset opinnot vai käynyt koulutuksen suoraan sairaanhoitajakoulutuksen yhteydessä.

Esitämme, että uudistuksen vaikutukset alan koulutukseen ja työmarkkinoihin tulee arvioida muutaman vuoden kuluttua lain voimaan tulosta.

2 Näkemyksemme ammattikorkeakoululain ammatillista opettajankoulutusta koskevista muutoksista

Opintojen osaamistavoitteista on tärkeä säätää ammattikorkeakoululainsäädännössä, koska ammatillinen opettajankoulutus on ammattikorkeakoulujen tehtävä. Perustelua tukee myös se, että näiden opintojen tuottamasta kelpoisuudesta eri opetustehtäviin säädetään opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998) annetulla asetuksella.

Ammatillisen opettajankoulutuksen säädösten tarkentaminen selkeyttää ammatillisen opettajankoulutuksen ja sen tuottamien opintokokonaisuuksien tunnistettavuutta ja asemaa. Mielestämme on tärkeää saada ammatillisen opettajankoulutuksen tuottama osaaminen (opettaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja / 60 op) näkyväksi lakiin, asetukseen ja myöhemmin osaamisen viitekehykseen. Muutos on tarpeellinen esimerkiksi koulutusviennin edistämiseksi.

Ammattikorkeakoulujen toteuttama ammatillinen opettajankoulutus on erityisen merkittävä toimija kouluttajana ja tutkimustiedon tuottajana koko ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen kentälle. Ammatilliset opettajakorkeakoulut edistävät monitieteistä, korkealaatuista ja ajankohtaista soveltavaa tutkimusta muun muassa työelämäläheisen oppimisen ja koulutuksen kehittämiseksi.

3 Näkemyksemme opintotukilain muutoksista

Mielestämme on tärkeää, että erillisinä opintoina suoritettut ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutus olisivat opintotukilaissa tarkoitettuja ammatilliseen tai virkakelpoisuuteen tähtääviä korkeakoulututkinnon jälkeisiä opintokokonaisuuksia. Kun esityksen mukaan koulutukset toteutettaisiin ammattikorkeakoululain nojalla, opiskelijoilla olisi vastaava asema opintotuen osalta, kuin nykyisinkin. Vaikka lakimuutos pidentäisi kättilön tehtäviin johtavan koulutuksen pituutta kuudella kuukaudella, tämän on arvioitu mahtuvan opintotuen 54 kuukauden enimmäisrajan sisään.

11.2.2026

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
koulutuspolitiikan johtaja

Hannele Louhelainen
johtava erityisasiantuntija

Martta October
juristi